

BİLECİK ŞEYH EDEBALI ÜNİVERSİTESİ
İNSAN VE TOPLUMBİLİMLERİ FAKÜLTESİ

TARİH
(2025 - 2026) Ders Bilgi Formu

Ders Adı	Kodu	Yarıyıl	T+U Saat	AKTS	Z / S
Osmanlı Tarihi (1774-1922)	TAR404	8	3 + 0	5,0	Zorunlu
Birim Bölüm	Tarih - Lisans (yüz yüze)				
Amaç	Bu ders, 1774 Küçük Kaynarca Antlaşması'ndan 1922'de saltanatın kaldırılmasına kadar olan dönemde Osmanlı Devleti'nin siyasi, sosyal ve ekonomik dönüşümünü analiz etmeyi amaçlar. Öğrencilere, modernleşme hareketleri, dış müdahaleler, iç isyanlar ve reform çabaları çerçevesinde Osmanlı'nın çözülme sürecini tarihsel bağlamıyla kavrama yetisi kazandırılır. Ayrıca, dönemin kaynakları ve tarih yazımı üzerinden eleştirel düşünme becerileri geliştirilir.				
Ders İçeriği	Bu ders, Osmanlı Devleti'nin 1774 Küçük Kaynarca Antlaşması'ndan 1922'de saltanatın kaldırılmasına kadar geçen süredeki siyasi, sosyal ve ekonomik gelişmeleri inceler. Dersin ilk bölümü, 18. yüzyıl sonlarında Osmanlı Devleti'nin iç ve dış durumuna odaklanır. Küçük Kaynarca Antlaşması'nın sonuçları, özellikle Osmanlı-Rus ilişkileri bağlamında ele alınır. III. Selim dönemi ve Nizam-ı Cedid reformlarının içeriği ve tepkiler değerlendirilir. 1807 Kabakçı Mustafa İsyanı ve III. Selim'in tahttan indirilmesi ayrıntılarıyla incelenir. II. Mahmud döneminde yapılan reformlar, Yeniçeri Ocağı'nın kaldırılmasıyla birlikte açıklanır. 1826'da gerçekleşen Vak'a-i Hayriye ve askeri sistemdeki değişimler tartışılır. 1839 Tanzimat Fermanı'nın ilanı, içerdiği ilkeler ve uygulandığı incelenir. Tanzimat dönemiyle birlikte merkezîyetçi devlet yapısının güçlenmesi ele alınır. 1856 Islahat Fermanı'nın gayrimüslimlerle ilgili düzenlemeleri değerlendirilir. Kırım Savaşı (1853-1856) ve Osmanlı'nın ilk dış borçlanmaları analiz edilir. Osmanlı dış borçlanması ve Düyun-u Umumiye İdaresi'nin kuruluşu işlenir. Vilayet Nizamnamesi ve yerel idare reformları ders kapsamında ele alınır. 1876 I. Meşrutiyet'in ilanı ve Kanun-ı Esasi'nin kabulü anayasal gelişmeler olarak değerlendirilir. II. Abdülhamid'in tahta çıkışı ve I. Meşrutiyet'in askıya alınması anlatılır. II. Abdülhamid dönemi mutlakîyet yönetimi, sansür ve istihbarat politikaları ile incelenir. Bu dönemde eğitim, sağlık ve ulaştırma alanlarında yapılan yatırımlar değerlendirilir. 93 Harbi (1877-1878) ve Berlin Antlaşması'nın Osmanlı üzerindeki etkileri tartışılır. Ermeni meselesi ve büyük devletlerin müdahaleleri ders kapsamında analiz edilir. 1908 II. Meşrutiyet'in ilanı ve Meclis-i Mebusan'ın yeniden açılması anlatılır. İttihat ve Terakki Cemiyeti'nin siyasette etkin hale gelişi ele alınır. 31 Mart Vakası ve II. Abdülhamid'in tahttan indirilmesi ayrıntılarıyla işlenir. 1912-1913 Balkan Savaşları ile Osmanlı'nın Avrupa'daki son topraklarını kaybetmesi ele alınır. Ders, Bab-ı Âli Baskını ve İttihatçıların iktidar üzerindeki kontrolünü irdeler. I. Dünya Savaşı öncesi Osmanlı-Alman yakınlaşması ve İttifaklar sistemi değerlendirilir. Osmanlı'nın savaş cepheleri (Çanakkale, Kafkasya, Kanal, Hicaz vb.) detaylı incelenir. Seferberlik uygulamaları ve cephe gerisi sosyal etkiler ele alınır. Ermeni tehciri, savaşın olağanüstü koşullarında değerlendirilen bir konu olarak ele alınır. 1916 Sykes-Picot Antlaşması ve Osmanlı topraklarının paylaşım planı açıklanır. 1917 Balfour Deklarasyonu'nun uzun vadeli etkileri tartışılır. 1918 Mondros Mütarekesi sonrası işgaller ve Osmanlı'nın siyasal çöküşü incelenir. 1920 Sevr Antlaşması'nın Osmanlı toprak bütünlüğü üzerindeki yıkıcı etkisi tartışılır. Saltanat yanlıları ile Anadolu'daki direniş hareketleri karşılaştırmalı olarak incelenir. Ders kapsamında Osmanlı'nın çözülme sürecinde toplumsal ve kültürel değişimler de ele alınır. Meclis-i Mebusan'ın son toplantısı ve Misak-ı Milli kararları analiz edilir. 1922'de saltanatın kaldırılması ve Osmanlı hanedanının tasfiyesi dersin son konularındandır. Bu süreçte Osmanlı'dan Türkiye Cumhuriyeti'ne geçişin tarihi temelleri değerlendirilir. Ders boyunca orijinal belgeler, hatıratlar ve kroniklerden alıntılarla analizler desteklenir. Öğrencilerin kaynaklara eleştirel bakışı teşvik edilir. Genel olarak ders, Osmanlı'nın son 150 yılındaki siyasi, toplumsal ve kurumsal dönüşümü bütüncül bir bakışla ele almayı amaçlar.				

	KAYNAKLAR, Abdurrahman Şeref Efendi – Tarih-i Abdurrahman Şeref, Ahmed Ağaoğlu – Siyasi Hatıralar, Ahmed Cevdet Paşa – Tarih-i Cevdet, Ahmed Lütfi Efendi – Tarih-i Lütfi, Ahmed Rasim – Şehir Mektupları, Ahmed Rasim – Tarihten Sayfalar, Ahmet Mithat Efendi – Üss-i İnkılâb, Ahmet Refik Altınay– Hicri On İkinci Asırda İstanbul Hayatı, Ahmet Refik Altınay– İki Komite İki Kıyamet, Ali Fuat Türkgeldi – Görüp İşittiklerim, Ali Suavi – Makâlât-ı Ali Suavi, Es'ad Efendi – Üss-i Zafer, Halide Edib Adivar – Mor Salkımlı Ev, Halide Edib Adivar – Türk'ün Ateşle İmtihanı, Hasan Tahsin – Yıldız Hatıraları, Hayrullah Efendi – Tarih-i Hayrullah, Hoca Sâdık – Vekayî-i Devlet-i Aliyye, Lütfi Efendi – Vekayî-i Lütfi, Mehmed Emin – Tarih-i Ali Osman, Mehmed Rauf Paşa – Tarih-i Rauf, Mîdhat Paşa – Hatırat-ı Mîdhat Paşa, Rıza Tevfik Bölükbaşı – Hatıralar, Süleyman Nazif – Çal Çoban Çal, Şanizade Ataulah Efendi – Şanizade Tarihi, Şevket Bey– Tarih-i Şevket, Yusuf Akçura – Üç Tarz-ı Siyaset, Ziya Gökalp – Türkçülüğün Esasları, Ziya Paşa – Zafename, ., ÇALIŞMAESERLER, ., Abdülhamid Kırmızı – Osmanlı Bürokratik Modernleşmesi, Ahmet Refik Altınay– Layiha ve Telhisler, Ahmet Refik Altınay– Sadrazamlar, Albert Hourani – A History of the Arab Peoples, Ali Akyıldız– Taht ve Siyaset: II. Abdülhamid Döneminde Bürokrasi ve İktidar, Ali Arslan – Osmanlı'da Meşrutiyet Hareketleri, Ali Himmet Berki – II. Abdülhamid ve Dönemi, Andrew Mango – Atatürk, Ariel Salzmann – Tocqueville in the Ottoman Empire, Avigdor Lewy– Jews, Turks, Ottomans, Baskın Oran – Türk Dış Politikası Cilt 1, Benjamin Fortna – Imperial Classroom: Islam, State and Education in the Late Ottoman Empire, Bernard Lewis – The Emergence of Modern Turkey, Bruce Masters – Christians and Jews in the Ottoman Arab World, Caroline Finkel – Osman's Dream, Carter Vaughn Findley– Bureaucratic Reform in the Ottoman Empire, Christine Philliou – Biography of an Empire, Daniel Goffman – The Ottoman Empire and Early Modern Europe, David Fromkin – A Peace to End All Peace, Donald Quataert – The Ottoman Empire, 1700–1922, Douglas Howard – A History of the Ottoman Empire, Edhem Eldem – Pomp and Circumstance at the Ottoman Court, Engin Akarlı – Osmanlı'da Devlet ve Toplum, Enver Ziya Karal – Osmanlı Tarihi (5–8. ciltler), Erik Jan Zürcher – The Young Turk Legacy and Nation Building, Erik Jan Zürcher – Turkey: A Modern History, Eugene Rogan – The Fall of the Ottomans, Fatma Müge Göçek – Osmanlı'dan Cumhuriyet'e Toplumsal Dönüşüm, Feroz Ahmad – From Empire to Republic, Feroz Ahmad – İttihatçılıktan Kemalizme (çeviri), Feroz Ahmad – The Young Turks and the Ottoman Nationalities, Frederick Anscombe – State, Faith and Nation in Ottoman and Post-Ottoman Lands, Geoffrey Lewis – The Turkish Language Reform, Gershon Shafir – Land, Labor and the Origins of the Israeli–Palestinian Conflict, H. Naci Barlas – Tanzimat ve Islahat Fermanı Üzerine Notlar, Halil İnalcık – Devlet-i Aliyye Cilt 3–4, Halil İnalcık – Osmanlı ve Modern Türkiye, İlber Ortaylı – İmparatorluğun En Uzun Yüzyılı, İlber Ortaylı – Osmanlı'yı Yeniden Keşfetmek, İlber Ortaylı – Son İmparatorluk Osmanlı, İsmail Hakkı Uzunçarşılı – Osmanlı Tarihi (5. ve 6. ciltler), James L. Gelvin – The Modern Middle East: A History, Karen Barkey – Empire of Difference, M. Akif Tural – Osmanlı'da Yenileşme ve Fikir Hareketleri, M. Şükrü Hanioglu – Atatürk: An Intellectual Biography, M. Şükrü Hanioglu – Preparation for a Revolution: The Young Turks, 1902–1908, M. Şükrü Hanioglu – The Young Turks in Opposition, M. Tayyib Gökbilgin – Osmanlı Müesseseleri ve Medeniyeti Tarihi, Mark Mazower – The Balkans: A Short History, Mehmet Ali Kılıçbay – Modernleşme ve Osmanlı Siyasal Kültürü, Mehmet Genç – Osmanlı İmparatorluğu'nda Devlet ve Ekonomi, Michael Provence – The Last Ottoman Generation, Necdet Sakaoğlu – Bu Mülkün Sultanları, Niyazi Berkes – Türkiye'de Çağdaşlaşma, Norman Itzkowitz – The Ottoman Empire and Islamic Tradition, Nurettin Gemici – Tanzimat Döneminde Osmanlı Modernleşmesi, Roderic Davison – Reform in the Ottoman Empire, 1856–1876, Sina Akşin – 1908 Devrimi, Sina Akşin – II. Meşrutiyet Dönemi, Sina Akşin – Jön Türkler ve İttihat ve Terakki, Stanford J. Shaw – History of the Ottoman Empire and Modern Turkey (Vol. II), Stephen Duguid – Politics and Islam in the Late Ottoman Empire, Şerif Mardin – Jön Türklerin Siyasi Fikirleri, Ussama Makdisi – Ottoman Orientalism, Yüksel Çelik – Osmanlı Modernleşmesi, Zafer Toprak – İttihat ve Terakki'den Cumhuriyet'e, Zafer Toprak – Türkiye'de “Millî İktisat” 1908–1918
Ders Kaynakları	

Hafta	Konu
1	Dersin tanıtımı, kaynaklar, kronolojiye genel bakış
2	1774 Küçük Kaynarca Antlaşması ve Osmanlı-Rus ilişkileri
3	III. Selim ve Nizam-ı Cedid Reformları
4	II. Mahmud Dönemi ve Merkeziyetçi Yenilikler
5	Tanzimat Fermanı ve Reform Süreci
6	Islahat Fermanı ve Gayrimüslim Politikaları
7	I. Meşrutiyet, Kanun-i Esasi ve Parlamento Denemesi
8	Ara Sınav
9	II. Meşrutiyet ve Jön Türk Hareketi
10	İttihat ve Terakki Cemiyeti'nin Yükselişi
11	Balkan Savaşları ve Osmanlı'nın Avrupa'daki Çöküşü
12	I. Dünya Savaşı'nda Osmanlı: Cephele ve Politikalar
13	Mondros Mütarekesi, İşgaller ve Son Parlamento
14	Saltanatın Kaldırılması ve Osmanlı'nın Sona Erişi
15	Son Dönemde Dünyada Yaşanan Gelişmeler
16	Yarıyıl Sonu Sınavı

Ders İş Yüğü	Çalışma Türü / Öğretim Metotları	Süresi (Saat)	Sayısı
Dinleme ve anlamlandırma	Ders	14	3
Dinleme ve anlamlandırma, gözlem/durumları işleme, eleştirel düşünme, soru geliştirme	Tartışmalı Ders	14	3
Önceden planlanmış özel beceriler	Rol Yapma / Drama	13	3
Önceden planlanmış özel beceriler	Problem Çözme	1	1
Ara Sınav 1		1	1
Kısa Sınav 1		1	1
Final		1	1
Ders İş Yüğü:		127	
AKTS (Ders İş Yüğü / 25.5):		4,98	

Program Çıktıları	
1	Tarihi olayları anlamak için kronolojinin ve salt anlatının yeterli olmayacağını, farklı bilim dallarının sağlayacağı imkânlardan yararlanmak gerektiğinin farkına varmıştır.
2	Alanıyla ilgili yapılmış herhangi bir araştırmanın özgün ve bilimsel yeterlilikte bir çalışma olup olmadığı tayin edebilir.
3	Tarih disiplini ile ilgili konularda uzman ya da bilgisi olmayan dinleyicileri bilgilendirir, onlara elde ettiği bulgularla ilgili düşüncelerini açık bir biçimde yazılı ve sözlü olarak ifade eder.
4	Sosyal bilimlerin sağladığı metodolojik ve kuramsal imkanları kullanarak tetkik, tahlil ve teşhis yapabilme yeteneğine sahiptir.
5	Sahasıyla ilgi çalışmaları yetkin bir şekilde ve inisiyatif kullanarak yapabilir.
6	Araştırmaları esnasında karşılaşılabileceği engelleri nasıl aşacağını bilir ve çözümleri uygular.
7	Çalışmaları sırasında bilimsel ahlaki değerleri bir an olsun unutmadan, bunlara sadık kalır.
8	Tarihçinin sürekli çalışması ve sahasıyla ilgili yayınları takip etmesi gerektiğini bilir. Bunları takip ederken, yeni gelişmelerden ve varılan bilimsel sonuçlardan haberdar olur. Bu sayede bilimsel heyecanını sürekli canlı tutar ve akademik körelmeye maruz kalmaz.
9	Çalışmalarının sonuçlarının sadece meslektaşlarına değil, çeşitli toplumsal kesimlere de ulaşmasını sağlar.
10	Ülkenin kültürel, medeni ve millî varlığının gelişmesi için bu sonuçları azami ölçüde kullanır.
11	Bir sosyal bilimci olduğunun farkında olarak toplumla bağlarını hem mesleki, hem de insani anlamda güçlü tutar.
12	Kaynak dillerini bilir. Tarih alanında yapılmış güncel araştırmaları takip ederek yeterli düzeyde anlayabilir ve meslektaşları ile iletişim kurabilecek düzeyde yabancı dil bilgisine sahip olmayı amaç edinir.
13	Tarih alanının gerektirdiği bilgisayar yazılımı ve donanımı bilgisine sahiptir; bilişim ve iletişim teknolojilerini kullanır.
14	Tarih metodolojisini kullanarak, eleştirel düşünme, yaratıcı düşünme, yorumlama ve sentez yapma becerilerine sahiptir ve alanıyla ilgili çalışmaları bağımsız veya ortak çalışma olarak yürütebilir.

Ders Öğrenme Çıktısı - Program Çıktıları (1 -5 Puan Aralığı)

Ders Öğrenme Çıktısı	PÇ 1	PÇ 2	PÇ 3	PÇ 4	PÇ 5	PÇ 6	PÇ 7	PÇ 8	PÇ 9	PÇ 10	PÇ 11	PÇ 12	PÇ 13	PÇ 14
Öğrenci, 1774–1922 yılları arasındaki Osmanlı siyasi tarihini ana hatlarıyla açıklayabilir.	3	5	4	5	4	5	4	5	4	5	4	5	4	5
Öğrenci, Tanzimat ve Islahat Fermanları gibi modernleşme girişimlerinin neden ve sonuçlarını değerlendirebilir.	4	5	4	5	4	5	4	5	4	5	3	4	3	4
Öğrenci, II. Abdülhamid dönemi yönetim yapısını ve Meşrutiyet hareketlerini karşılaştırabilir.	3	4	3	4	3	4	3	4	3	4	3	4	3	4
Öğrenci, Osmanlı'nın son döneminde yaşanan savaşların toplumsal ve ekonomik etkilerini analiz edebilir.	5	3	5	3	5	3	5	3	5	3	5	3	5	3
Öğrenci, Osmanlı Devleti'nin yıkılış sürecini ve saltanatın kaldırılmasına giden süreci tarihsel bağlam içinde yorumlayabilir.	5	4	5	4	5	4	5	4	5	3	4	3	4	3
Ortalama Değer	4	4,2	4,2	4,2	4,2	4,2	4,2	4,2	4,2	4	3,8	3,8	3,8	3,8